

OPRAVDOVÝ

KREŠŤAN

POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.

LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

Predplatná cena:

Na celý rok	2 zl. — kr.
Na pol roka	1 „ — „
Na štvrt roka	—> 50 „

Jednotlivé číslo 3 kr.

Vychodí každú nedeľu.

Zodpovedný redaktor a vydavateľ:
VIKTOR HORNÝÁNSZKY.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti,
VI. okr., Aradi-utca 14.

Sem sa majú posielat predplatky a dopisy.
Nevyplatené listy sa neprijímajú.

Odpočinok.

Nehlúpte ľuď náš!

Aj trpelivosť má svoje hranice. Aj ona sa na priek svojej chvályhodnosti stane nemiernou, ba hriešnou, keď následkom nej vyššie záujmy trpia, keď trpezlivosť zdá sa byť už takmer ľahostajnou.

Trpezliví, shovievaví sme boli dosiaľ, pritom ale — pamätliví. Pamätali sme na svoju povinnosť, ktorú sme pred dvoma rokmi nežistne na seba vzali, a pamätali sme aj na všetky tie nepravosti, ktoré protivníci naši už predtým a aj behom dvoch rokov nášho trvania popáchali. Bránili sme záujmy vlasti našej a záujmy ľudu svojho čestne, no šetrne, a hľa protivníci naši krikľavým spôsobom napriek šetrnosti našej pokračovanie naše probovali na najvyššom mieste verejnosti, na sneme uhorskom očierniť. S jakým úspechom bude to spojené, ukáže blízka budúcnosť. My sme hľadíme jej v oči, lebo účinkovanie naše je úprimné, zjavné a otvorené. My sme len vyhrali tým, bo dostalo sa nám naučenia v tom smysle, že šetrnosť naša nebola na mieste. Vidíme z toho a presvedčení sme, že naše vznešené ciele iba neústupnou ráznosťou a potrebnou ostrosťou môžeme dosiahnuť; vidíme, že do tvrdého dreva treba tvrdý klin. A my i taký najdeme.

Cieľom našim je podpora a jestli potrebná i obrana záujmov domoviny a národa. Prostriedky toho sú: poučovanie, prebúdzanie ľudu; objasňovanie jeho náhľadov; sošlachovanie jeho citov a mravov.

V snahe tejto a v prostriedkoch takýchto obmedzovať, hatiť a prekážať usilujú sa nás ľudári. Bárs znalosť pomerov istú dôveru vzbudzuje v nás, že zdravý rozsudok ľudu nášho je na našej strane, predsa dobre vedia, že zlomyslné rozosiaty kúkoľ práve tak ľahko zrastie, ako aj pšenica; nútenými sa byť cítime kúkoľ ten vytrhať a kynožič, kde sa len zjaví.

Preto s neuprositeľnou nešetrnosťou obraciamy sa na všetkých ľudárov vospolok i na jednotlivcov s tým z hlbín vlasteneckého srdca pochádzajúcim vyzvaním: *nehľúpte ľud náš!*

Nauky vám dať nemôžeme, lebo vy nauky neprijmete. Vy všestranne vzdelaní v prepychu predpojatosti svojej za slabosť držíte poučiť sa. Príklad vám dávame pokračovaním našim, no vy ho nenásledujete, ale hlas náš počuť predsa musíte. Bo známo nám, že trebárs ľud od čítania časopisu tohoto nebom i peklom odvrátiť hľadíte, vy sami tenže a to s veľkou pozornosťou sprevádzate. A tak i vyzvania naše, ktoré napísať za povinnosť kladie nám láska k vlasti, zaujatost' za ľud a cit kresťanský, iste neujdú

pozornosti vašej — a zahanbíte sa snáď a vsúpite do seba?

Hovorte a píšete čo chcete, sloboda uhorská vás k tomu oprávňuje; robte to ale tak, aby ste to pred Bohom i svetom, pred svedomím i vlastenectvom zodpovedať mohli. Viac od vás nežiadame. Len nám nehľúpte ľud nepravdami, blúznivami, protivami. Píšete sa, že ste vy ľudovou stranou, že vy, a jedine vy chcete dobro ľudu; že vy, a jedine vy pracujete na hmotnom i duševnom pozdvižení jeho; že vy a jedine vy ho chcete poučiť, objasniť, vzdeláť a osvietiť. Nuž keď to chcete, tedy to aj robte, máte slobodné pole, cestu voľnú a prostriedky mnohé. Lenže vy to nerobíte, ba protivu toho konáte: *ohlúpiť* usilujete sa ten ľud, ktorý vám ešte bohužiaľ dôveruje a verí.

Že vo vlasti našej nateraz — k najväčšiemu šťastiu nášmu smer liberálny panuje, vy bárs len s jedným jeho následkom: s cirkevno-politickými zákonami totiž nesúhlasíte, smer tento požehnaný k ohlúpeniu ľudu až do výstrednosti očerňujete, žiadajúc, aby vám všetky vaše pomlavy o liberalisme ľud slepo uveril, pritom ale príležitostne, ako to Lepsényi na sneme urobil, samých seba zatých opravdových liberálov hlásate. — Nie je to ohlupovanie ľudu? povedzte sami, čo a komu má potom ten roľník, remeselník veriť?!

Hovoríte a píšete, že liberáli sú sami tatári, židovsko-zednárska zgerba satanášova, a žiadate alebo aspoň očakávate snáď, žeby vám to ten ľud aj uveril? V prítulnosti svojej ľud by to vari aj chcel, čože ale má robiť, keď v radoch liberálov skutočne pravých všade známych horlivých kresťanov vidí? Ba vy sami, čože robíte s tými tisícami kňazov všetkých vierovyznaní, čo s biskupami, ktorí smerom liberálnym v podporovaní terajšej vlády kráčajú? Nebojíte sa, že ten ľud prehľadne hlúposti vaše? Vstúpte do seba a nehľúpte ľud.

Píšete i hovoríte, že spoločná pliaga naša, ten ukazovať sa začavší socializmus je pôvodom liberalismu. Tak to hlásali na sneme Lepsényi a spoločníci jeho, a hľa akýsi mudrc dr Čachtician zas vysvetľuje v «Kresťan»-ovi, že socializmus «z reakcie sa zrodil,» a zas: «že v celej Európe *dva smery bojujú jeden proti druhému, liberalismus a socializmus*» Nuž čože vám už má a môže ten ubiedený ľud veriť? Kde a ako pravdu vynájsť? A toto vy menujete vyučovaním osvietením ľudu? Bože chráň nás a vlast našu od takých učiteľov! — Dosť toho kaukliarstva *nehľúpte ľud!*

Hovoríte a píšete, že liberalismus zdiera ľud daňami a farchami. A kde ste chceli a jačím

spôsobom umeniť výdavky krajinskej pri pojednávaní rozpočtov štátu vlni i tohoto roku? Zníženie dôchodkov ste len pri pozemnej dani žiadali (prečo, to vám bolo nami opätne dokázané), naproti tomu ste pri mnohých položkách potrebných výdavkov väčšie summy požadovali od vlády a od snemovej väčšiny. — Nuž kde že je úprimnosť? Kde pravda? Však ver len ohlúpenie ľahkoverného ľudu je vašim zámerom? Povedali ste dakedy, že vy keby ste k vláde prišli, boli by ste schopní štát bez daní spravovať a úlohy jeho bárs aj len so sníženými daniami sprevádzať? Takúto hlúposť ste pravda ešte nenastolili ľudu, predsa ale hromžite pred ním na liberalismus, že on dane požaduje, také, aké ani vy sami by ste postrádať nemohli. Nuž to je vyučovanie ľudu? Takýmto vyučovaním, osvievovaním (?) vy len hubíte ľud, a tenže, nespokojným ho robiac, do záhuby socialistických hnutí ho ženiete. A keby týmto už dosť bolo, ale horká jeho bieda! Vy, nielen že ľud ohlupúvate, dráždite, daromnosťami aj sbor zákonodarný vo vážnych prácach hatíte a potom vy ste prví, ktorí vykrikujú, že vláda nič nerobí. Takto vy osvievujete ľud, no Bohu chvála, v tom vás zastihne trest. Ľud uvažuje už a začína vás poznávať!

Pravdomil.

Slovo k rodákovi.

Zásady a ciele, keď sú ony šľachetné, obľahuplné a k všeobecnému dobru smerujúce, tú moc a spôsobilosť majú, že neodolateľne stúpajú vopred a so dňa na deň nové a nové hufy prívržencov ku sebe vábia a pripútajú.

Čo majú za zásady a ciele ľudári, ľahko je nám posúdiť z toho, že oni i z tých prvopočiatkových nasledovateľov svojich so dňa na deň viditeľne prívržencov tratia, že rady nimi omámených voličov rednú a dnes-zajtra medzi voličmi ľudára s lampášom budeme môcť hľadať.

Neosobujeme si my snáď pri tejto veci nejaké zásluhy, ačpráve smeľe môžeme tvrdiť, že aj my sme pomohli mnohým oči otvoriť, že aj úprimné, na večných pravdách založené narády naše mnohých klátiacich sa ratovaly. Dostalo sa nám zato dosť zášte a pomlvy od pohlavárov ľudárskych, no my sme v tom videli len protredné uznanie výsledkov činnosti našej. Ku otvoreniu očí občanov zavedených ľudarmi najviac prispela vláda svojím vlasteneckým pokračovaním. Svojím čitateľom mali sme príležitosť nastoliť celé rady blahonosných účinkov, ktoré všetky k napomoženiu, menovite chudobnejšej vrstvy občanov, smerovali.

Vláda nesľubovala, ale bárs zvlášte ľudárskymi ablegátmi v práci hatená, predsa našla čas

i spôsob pomáhať daň piatiacemu obecnstvu. Podporovala i podporuje všemožne chudobné kraje zrnom, zemiakmi, prácou a nezameškala ani zákonodarnou cestou na vyhovení potrieb i nižších vrstiev pracovať. No a teraz zas predostiera taký návrh zákona, ktorý povolaný je: menovite stoliciam a obciam našich horných krajov neoceniteľnú službu vykonať, leho zákon tento sníme farchy, jednostranné a veľké farchy s pliec obcí, krajov našich a tieže v slušnom pomere na celú krajinu podeliť. Je to návrh zákona o znášani trov za opatrovanie nemocných.

Známo vám je, občania drahí, že z krajov našich ročne a to z každej obce hufy ľudí sa vyrôjily na jar a náhlily sa v sídelnom meste a jeho okolí prácu a zárobok hľadať. Našli sa i majetkom vládnuci medzi nimi, vo väčšine boli ale bezmajetní. Ľud tento i tak zle prezimovaný následkom všeliakých príčin nemocnel a v nemocniciach (špitáloch) bol liečený. Trovy takéhoto liečenia platila v prvom rade stolica, pravda z fondu, ktorý skrz obyvateľstvo cestou prirážky bol naskladaný. Aká to bola farcha, môžeme si vyrátať, keď do povahy vezmeme, že v stolicach ako je Liptov, Turiec, Orava prirážky tieto 9 do 12%-tov štátnej dane obnášaly a stoličné výdavky i v týchto malých stolicach ohromnú to summu 8—12 zlatých dosiahly. Stolica, keď zaplatila trovy liečenia, dala tieže inkassovať, a tu sa stalo, že chudobným občanom posledné majetky prišli na bubon, a za takých, ktorí nič nemali, musela obec platiť.

Bolo to veru ťažké polozenie menovite pre obce. Doma i tak biedne gazdujúci občania nemali robotníkov, namáhali sa často nad svoje sily; ujmu utrpeli nevykonaním na čas poľnej práce a ešte museli sa na trovy inde a cudzím pracujúcich skladať, alebo obec do dlhov donášať, ktoré dlhy potom ich potomkov roky a roky budú tlačíť.

Ľudári ani len nepomysleli na toto, a vláda bez sľubov v prísnom plnení svojej povinnosti predostrela návrh zákona, dľa ktorého tieto farchy na budúce bude snášať štát. Veľiká farcha padne týmto s našich obcí, následky toho budú hned citelne. A to urobila liberálna vláda, tá vláda, ktorá dľa lživých žalôb ľudárov len na vycicaní ľudu pracuje.

Stoličné cesty zaobstaráva si obecnstvo stolice, no pozrite len cestovné rozpočty hornouhorských stolic a presvedčíte sa, že vláda právomocnosťami ročne tisíce a tisíce dodáva k udržiavaniu týchto ciest, dobre vediac, že sú sily a hmotný stav obyvateľstva nedostatočné. To sú nie kortešské figle, to sú skutky, ktoré ale predsa spôsobilné sú k tomu, aby občanom oči otvorily a im ukázaly, kde majú priateľov. S jednej strany

činy, s druhej strany prázdne reči skusujú, kým div tedy, že skutkom chcú veriť a nie tláčaninám.

Rodáci moji, čítate noviny a počúvali ste i ľudárov na shromaždeniach medzi vami vydržiavaných. Z novín a z rečí týchto presvedčili ste sa, že ľudári len na tom pracujú, aby liberálnej vláde ľahkosti zapríčinili. Broja, píšu hodiny, dni a týždne, hovoria bez cieľu, bez smyslu, len aby činnosť vlády prekazili mohli. A títo sa ešte opovážia hovoriť vám, že vám oni chcú pomáhať. Nuž najde sa i len jeden medzi vami, ktorý by takú pomoc želel? Čo by ste povedali, keby počas poľných prác, alebo v dielňach (varštatoch) vašich s boku postávajúci čudáci robotu i spôsob pracovania robotníkov vašich hanili, očierňovali, ich pod zámerom nedobrého pracovania v činnosti ich hatili, sami ale do práce stať by nechceli? Držali by ste ich za priateľov, za podporovateľov svojich? Veru nie! Ale odohnali by ste ich od seba, aby keď nepomôžu, aspoň vám neškodili.

Takúto pomoc má krajina z ľudárov, a vy by ste mali túto pliahu vlasti a seba na farchu podporovať? Slepota by ste museli byť potrebaní, keby ste to robili.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Varínsky mandát. Nad varínskou voľbou radil sa patričný posudzujúci odbor 20. a 21-ho apríla. Výsledok je, že odbor odobril voľbu a Štefana Roszivala potvrdil. Voličia varínskeho okresu tedy nebudú vystavení rozochveniam novej voľby.

Noví členovia magnátskej snemovne. Jeho veličenstvo vymenoval za do životných členov do magnátskej snemovne Ludvika Horvátha, bývalého vyslanca a Jozefa Márkusa, hlavného mešťanostu Budapešte.

Ministerský predseda barón Bánffy vo Viedni. Barón Bánffy odcestoval v pondelok večer do Viedne, kde sa v utorok rano dlhší čas radil s rakúskym ministerským predsedom grófom Thunom. Radili sa hlavne v otázke kvóty, taktiež aj o tom bola reč, jaké sú vyhľady straniva vyrovnania, či je výhľad, že snemy predlohy vyrovnania vybavlia do konca roku. Istého o porade nič nepreniklo do verejnosti.

Nový fõišpán. Juraj Justh mladší, vyslanec vymenovaný je za fõišpána turčianskej stolice. Následkom tohoto vymenovania uprázdnil sa vyslanecký mandát štubnianskeho okresu, ktorý bol dosiaľ zastupoval pán Juraj Justh.

Návrh zákona o sriadení platu duchovných. Tento návrh pojednáva snemovňa už dlhší čas. Opposície napádajú vládu, že chce dať podporu aj židom a že chce napomáhať aj tých duchovných, ktorí nemajú vysoké školy, slovom ktorí sú duchovnými len z potreby.

Že vláda v tomto návrhu nerobí rozdielu medzi jednotlivými konfessiami, to jej len k chvále slúži, týmto dokázala, že je skutočne liberálna. Pred štátom čo takým sú všetky vierovyznania úplne rovnaké, všetci obyvatelia bez rozdielu na vierovyznanie majú rovnaké právo na štátnu podporu. A tak tedy keď štát zabezpečuje istý najmenší plat duchovným, nemôže vytvoriť vtedy židov.

Ďalej aj to len na liberalismus poukazuje, že vláda chce dať aspoň 400 zlatých platu takým duchovným, ktorí nemajú kňazskej kvalifikácie. Takýchto duchovných najdeme u Rumunov, kde niet dostatočný počet vyučených kňazov, kde následkom toho aj takí podoberú sa na duchovenstvo, ktorí vedlia len čítať a písať, inakšej učnosti nemajú. Ponevác ale konajú povinnosti duchovných, tak im vláda chce zabezpečiť, aby aspoň slušne mohli využiť.

A proti týmto skutočne pekným nariadeniam zákonabrojí opposícia.

Otázka kvóty poskočila o krok napred, uhorský kvótový odbor zaslal prípis rakúskemu kvótovému odboru, v ktorom mu dáva na známosť, že sa uhorský kvótový odbor pridrža toho stanoviska, na ktorom stál predošlý kvótový odbor, to jest, že sa pridrža toho, aby sa kvóta ustálila na základe priamych a nepriamych daní.

Uhorský odbor súčasne vyzval rakúsky kvótový odbor, aby prípadne označil, jak vie, nejaký iný súci základ, na ktorom by sa dala spravodlivo vypočítať kvóta.

Prípis nášho kvótového odboru rozptýlil všetky pochybnosti, ktoré kde-tu vzkrslly ohľadom toho, že uhorský kvótový odbor bude narádzať pozdvihnutie kvóty so strany Uhorska. Uhorský kvótový odbor stal si na ten samý základ, na ktorom stál predošlý, a tým označil, že není náchylný prijať značné pozdvihnutie kvóty, jaké žiadali Rakúšanlia, ktorí boli navrhli, aby sa kvóta ustálila v pomere obyvatelstva.

Z Rakúska. V Rakúsku udaly sa dve významné udalosti. V rakúskej ríšskej rade boli zadali nemeckí vyslanci návrh, aby bol predošlý ministerský predseda gróf Badeni pod obžalobu postavený preto, že sa prebrešil proti konštitúcii tým, že vydal bol známe rečové nariadenie a že voviedol do ríšskej rady policistov. Návrh bol viac dní náruživé pojednávaný, konečne v utorok prišlo na hlasovanie a tu zvíťazili Nemci 8-mymi hlasmi. Návrh bol v smysle žiadosti opposícií upravený k zvlášt-nemu odboru.

Druhá významná udalosť je programné osvedčenie sa ministerského predsedu grófa Thuna. Gróf Thun v stredu rozpovedal program, z ktorého najzajímavější je tá čiastka, ktorá sa vzťahuje na rečovú otázku. Ministerský predseda v tejto otázke zaujal to stanovisko, že

prv než bude rečový zákon vyneseny, že sa musia stránky dohodnúť, lebo taký zákon mnoho nestojí, ktorý väčšina prijme, menšina ale není s ním spokojná. Gróf Thun chce sriadiť rečovú otázku zákonom, prv ale chce sa dohodnúť s jednotlivými národnosťami. — Toto osvedčenie prijaly všetky stránky s úspokojením.

Španielsko-amerikánska vojna. Zákonodársky sbor Spojených štátov prijal návrh, aby bola Španielsku vojna vypovedaná a präsident republiky toto vypovedanie vojny už podpísal.

Teraz už tedy kanóny prevezmú ďalšiu úlohu a bude tieť ľudská krv, ktorá na červeno zabarví vodu Atlantického oceánu.

Oba štáty všetky sily napínajú, aby čím viac lodí a vojska mohli poslať do boja a tak si zabezpečili víťazstvo.

KRAJINSKÝ SNEM

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 19-ho apríla. Ešte vždy trvá pojednávanie návrhu zákona o sriadení platov nekatolíckych duchovných.

Alex. Györy schvaľuje, že sa vláda týmto návrhom postarala o lepšie zaopatrenie evanjelických duchovných. Odvrhne to upodozrievanie, že evanjelici a kalvíni preto hlasovali na cirkevno-politické návrhy, aby zato dostali od vlády peňažitú podporu.

Minister *Wlassics* odpovedal na námietky dosádných rečníkov. Predovšetkým vyhlasuje, že je potrebné v zákone určiť podmienky, pod jakými sa dá podpora. Nemôže prijať tú opravu, aby sa podpora dala cirkvám a tie ju rozdávaly jednotlivým kňazom. Čo sa týče podpory katolíckych duchovných, ubezpečil snemovníku, že vláda bude len do tých čias doplňovať platy katolíckych kňazov, pokiaľ nebude hotová katolícka kongrua.

Po čas pojednávania bola nadhodená otázka shabania kňazských majetkov a soštatnenia škôl, minister sa osvedčil, že mu ani na rozum nezišlo, aby sa dotkol kňazských statkov ale ani na soštatnenie všetkých škôl nepomýšľal. Rečník je pevne presvedčený, že pojednávaný návrh bude slúžiť k dobru konfessii, prosí preto prijať tenže.

Julius *Werner* dokazuje, že pojednávaným návrhom štát rovnou mierou merá a rovnako sa stará o všetky národnosti, lebo podporu zabezpečuje všetkým národnostiam.

Koloman *Szentiványi* preto neprijíma návrh, že rovnako sa stará o všetky náboženstvá.

S tým bolo zasadnutie zakončené.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 20-ho apríla. Dnes zadala vláda návrhy, potahujúce sa na uzavretie colno-kupeckej smluvy s Rakúskom. Po zadaní týchto návrhov vyvinula sa dlhšia dišputa či majú byť návrhy prečítané alebo nie a ktorý odbor ich má predbežne pojednávať. Koniec dišputy bol, že sa návrhy upravily

na žiadosť vlády ku finančnému a hospodárskemu odboru. Zatým sa pokračovalo v pojednávaní návrhu o sriadení platov nekatolíckych kňazov.

Móric *Mezei* zastal sa židov, ktorých po čas pojednávania návrhu viaceri napadli.

Ján *Molnár*. Zaoberal sa s pomerom, v jakom žije ľudová strana s národnosťami. Rečník hovorí, že sa ľudová strana priateľsky chová oproti národnostiam, že je ona nepriateľom iba agitátorom. Ľudová strana maďarísuje, ale len ticho, nie násilím.

Zatým interpelloval vyslanec *Rohonczy* v záležitosti hospodárskych zpráv, podávaných jednotlivými zpravodajcami.

Minister orby *Darányi* hovorí, že tieto zprávy zodpovedajú skutočnosti, sú hodnoverné. Zato ale nemôžu títo zpravodajcovia, keď príde nejaká nepredvídaná pohroma, a celú úrodu zničí. — Odpoveď bola v známosť vzatá.

Zasadnutie snemovne dňa 21-ho apríla. Pojednávanie započal dnes Štefan *Rakovszky*. Hovoril proti shabaniu kňazských majetkov, dokazuje z histórie, že sú kňazské majetky súkromné majetky. Zatým prešiel na židov a dokazoval, že židia nemajú žiadneho práva na podporu, lebo sú cirkevne není sriadení. Pýta sa ministra, ktorej sekte dá podporu či ortodoksom, či neológom a či iným sektám. Návrh neprijíma.

August *Pulszky* dokazuje, že cirkevno-politické zákony majú dobrý vplyv na cirkev a nábožný život veriacich, lebo teraz snaží sa každá cirkev dostať autonomiu, a ktorá ju má, bedlive si ju chráni. Osvedčeniu sa opáta Molnára, ktoré povedal potahom na pomer ľudovej strany k národnostiam, neprípisuje veľkú váhu, lebo Molnár síce povedal, že ľudová strana nespojila sa s národnostnými agitátormi, povedal to ale takým hlasom, ktorý dokazuje protivu jeho slov. Návrh prijíma.

Zasadnutie snemovne dňa 22. apríla. Ešte vždy sa vo všeobecnosti pojednáva návrh o sriadení platov nekatolíckych duchovných. Rudolf *Páder* neprijíma návrh. Rečník vidí naštrbenie autonomie aj v tom, že vláda prichádza pomocou tohoto návrhu do bezprostredného potyku s duchovnými. Splytuje sa, kedy dostanú katolíci autonomiu.

Marjai a *Lakatos* členovia neodvislej strany v kratších rečiach odôvodnili, prečo neprijímajú návrh.

Karol *Kálmán* povedal dlhšiu reč o koze a o voze, o sňahu a o dáždi, jako vôbec vždy zvykol hovoriť a konečne sa osvedčil, že návrh neprijíma.

Emil *Trautchenfels* vidí v návrhu ohrozenie autonomie sedmohradskej evanjelickej cirkve, ktorá je osobitná cirkev v Uhorsku. Návrh neprijíma.

Na konci zasadnutia odpovedal minister obchodu barón *Dániel* na interpelláciu, zadanú v záležitosti vydávania kariet na tunajšej elektrickej železnici. Odpoveď bola v známosť vzatá.

Zasadnutie snemovne dňa 23-ho apríla. Dnes konečne bolo dokončené pojednávanie vo všeobecnosti o návrhu o sriadení platu nekatolíckych duchovných.

Franc *Busáth* žiadal revíziu cirkevno-politických zákonov. Návrh neprijíma.

Teraz sa ujal slova referent *Tuba*. Dokázal, že reči ministra výučby *Wlassicsa* rozptýlili obavy, ktoré jednotlivci prechovávali oproti návrhu. Odporúča návrh k prijatiu.

Gróf *Albert Apponyi* hovorí, že ho ministrove reči neuspokojily. Rečník úfa sa, že pri podrobnom pojednávaní budú prijaté isté opravy, v tej nádeji prijíma návrh vo všeobecnosti. S radosťou vidí, že je v sneme málo takých, ktorí sú priateľmi shabania kňazských majetkov. Ostatne katolíci by to nikdy ani nedovolili, aby statky tieto boli shabané. Rečník si ale žiada, a spolu s nim aj všetci katolíci, aby statky tieto boli tak sriadené, žeby slúžili v prospech vzdelávania národa. Príživkuje, že neučení kňazia nemajú práva na podporu. Žiada, aby podpora určená pre jednotlivých kňazov bola vydaná cirkvám.

Minister *Wlassics* opätuje, že aj po posledne prednesených rečiach za najlepší spôsob sriadenia platov kňazských drží ten, ktorých je v návrhu obsažený. Príživkuje, že je potrebné, aby štát a cirkev boli v istom sväzku.

Ohradzuje sa proti tomu, že vláda napomáha beznáboženskosti. Vláda nenapomáha interkonfesionálnosti, ba práve naopak, vláda si veľmi praje, aby všetci veriaci patrili do sväzku tej lebo onej cirkve, aby sa tak udržali historické práva cirkví. Nevídi príčiny prečo by štát nemal dať podporu aj menej učeným duchovným?

Po tejto reči prijala snemovňa veľkou väčšinou návrh vo všeobecnosti.

Nasledovalo podrobné pojednávanie. Pri 1-vom paragrafe *Gejza Polónyi* znovu príživkoval potrebu toho, aby sa právna prirodzenosť kňazských majetkov preskúmala. Odsek neprijíma.

Zasadnutie snemovne dňa 25-ho apríla. Pokračovalo sa v podrobnom pojednávaní návrhu o sriadení kňazských platov.

Ján Molnár preto neprijíma 1-vý odsek, že je v ňom reč o dočasnom sriadení platu katolíckych kňazov; rečník vidí v tom miešanie sa štátu do cirkevných záležitostí.

Minister *Wlassics* odpovedá *Molnárovi*, že štátu patrí hlavný dozor nad cirkvami a právo toto ani nepopustí.

Pri 2-hom odseku *Julius Sággy* žiadal, aby bolo z neho vynechané, že menej učení dostanú 400 zl. platu.

Edmund Barta žiada, aby sa plat skutočných kňazov určil na 1000 zl.

Mócsi navrhuje, aby návrh vyriekol, že duchovní musia mať aspoň tie školy, čo učitelia.

Odsek bol po krátkom vysvetlení ministra *Wlassicsa* v pôvodnom znení prijatý, načo bolo zasadnutie zakončené.

DOPISY.

Z Dolnej Oravy, v apríli.

Otený Pán Redaktor!

Od tých čias, čo našou dolinou oravskou stavajú železnicu, v našej tichej Orave stávajú sa také udalosti, o ktorých sme sa predtým len z novin dočítali. Asiže stalo sa, že dvaja udajne Poliaci, ktorí od staviteľov prenajali stavbu železničnej čiar na istých kusoch, oklamali spoločnosť alebo ako vy to písavate defraudovali o peniaze, ktoré dostali od správy vopred. Istý *Ludvik Fore* dostal napredok 3000 zlatých a keď peniaze mal vo vauku ušiel. Podobne urobil aj akýsi *Glaus*, ktorý mal 4000 zlatých kaucie. Tento sobral 15 tisíc zlatých a zmizol bez stopy. Teraz, ako počúvam, kurentujú ich na všetky strany ale tí nebudaj budú už dávno za hranicami.

Tieto dni sa zase stalo, že jeden paholok viezol z *Kubína* do *Kráľovian* na železnicu jedného agenta. Aj ho šťastlivo ta doviezol, ale živý sa viac nevrátil do *Kubína*. Jako, jako nie, to len sám *Pán Boh* vie, v *Turanie* vyhodily ho vlny *Váhu* na breh, a tu jeho mrtvolu našli tade idúci *ľudia*. Ako počúvam, na mrtvole našli vraj znaky násilia a nenie vraj vytvorené či paholka dakto neusmrtil ulakomiac sa na tých pár krajciarov, ktoré snáď od agenta na pálené dostal.

Drahota je u nás veľká, lebo všetko vozia pre robotníkov pri železnici, ktorú za potravné články dobre platia. Následkom lanskoročnej planej úrody sme teraz už takrečeno na čistom a nevieme sa vynachakať nového. *Tohoročné* poľné úrody chvala *Bohu* dost obstojne stoja a pekne sa vyvíňujú. Dážde veľmi napomohly siatiny. Daj *Bože* aby nás žiadna pohroma nestihla a nezkažila naše nádeje do budúcnosti.

S Bohom.

J-f Š-m.

Vysádzanie štátnych hradskejých ovocnými stromami.

(Dokončenie.)

Ľudia ale od jakživa mali tú zľú obyčaj, že všetko to, čo je nové, zvykli veľmi posudzovať, ba často rozhodne odsudzovať.

Mnohí takto robia aj s vysádzaním hradskejých ovocnými stromami.

„Čo je to za nerozmyslenosť popri cestách sadit ovocné stromy — zvykli posmešne hovoriť! — Veď vandrujúci to ovocie, ktoré nebudú môcť pojesť, pozráňajú, aby po nich nikomu viac nedozrelo. Z toho bude veru veľmi malý osoh!“

No, my tak myslíme, že takéto reči nemajú žiadneho základu.

V bezprostrednej blízkosti dedín a miest zostanú cesty aj napatom vysadené neovocnými stromami. Ovocné stromy začnú od obce alebo mesta ďalej, asi na 3—4 kilometre sadiť.

Keď si z týchto stromov chôdzou ustatý vandrovník aj odtrhne niekoľko kúskov, a uhasí si nimi smäd, to je

lepšie, než keby vnišiel do cudzích zahrád a tam si nabral ovocia. Priestupok na žiaden pád nebude, tak veľký, keď si patričný odtrhne so stromu, štátom vysadeného, ktorý je vlasne našim spoločným majetkom, a tak aj patričný má v ňom čiastku, jako keď siabne po cudeom, lebo vtedy kradol.

Vo Francúzsku na začiatku 80-tych rokov začali robiť pokusy s vysádzaním hradsých ovocnými stromami. Sadili iba také hrušky, ktoré sa hodily na pálenie špiritusu a také jablká, z ktorých sa dalo iba jablkové víno robiť. Za týmto ovocím sa veru nikto nedriapal. Nikomu ani na rozum nezišlo, aby zahryzol do takej hrušky, ktorá bola jako kameň tvrdá alebo do jablka, ktoré bolo trpkéjšie od plánky.

Samo sebou sa rozumie, že úroda bola hneď predaná. Ponevác cestár dostal z kúpnej ceny istý malý percent, dával pozor na úrodu; a keď niekto aj odtrhol jedon-dva kúsky, to veru kupec nepocítil tak veľmi.

Myšlienka vysádzať cesty ovocnými stromami je francúzskeho pôvodu, tam sa ale veľmi neudomácnila, o moc lepšie sa zakorenila v Švajciarsku, Belgiume a Luxemburgu, kde jesto viac hradsých, ktoré ročite donášajú toľký ošoh, že na udržiavanie týchže štát nepotrebuje nič vynakladať. V Bavorsku, Sasku, taktiež aj vo Württembergsku má štát vyše milliona čistého dôchodku z ovocných stromov, sadených popri cestách. V týchto krajinách sú cestári zbehli v ovocinárstve, a popri tom že dohliadajú na cesty, dávajú zároveň pozor aj na ovocné stromy, ba zaopatrujú obce aj stromkami.

V blížiacom sa dvasiatom stolytí budeme tedy čo sa týče ovocných stromov, o moc lepšie stáť, než v blízkej minulosti, keď vo vesprímskej stolici vyrúbali celé rady storočných stromov, lebo boly na prekážke telegrafickým drótom a že listie jejich bolo príčinou večitej vlhkosti.

Jako keby ozaj pastviská nepotrebovaly vlhkosť? Alebo si radšej žiadali vysušujúcu horúčosť, ktorá zapríčiňuje neúrodnosť?

Vyrúbané staré stromy slúžily nielen na okrasu cesty, lež boly aj užitočné, lebo prekazily rýchle vyparenie sa v hrádzach nashromaždenej vlhkosti, čím napomáhaly udržanie vlhkosti rolí; a tak boly na ošoh gazdovi, lebo prispely k dobrej úrode.

Francúzsko bolo minulého storočia veľmi bohaté na lesy, ponevác ale lesy nikto nešiana, každý len kántril stromy, dnes je už tak ďaleko, že Francúzsko musí si potrebné drevo z cudzozemska zaopatrovať, medzi iným aj z Uhorska. Čo previnili dedovia, zato teraz musia trpeť pravňukovia.

Nikto nemôže osožnejšiu prácu spraviť, jako keď napomína ľud, aby šianal a dával pozor na ovocné stromy, popri cestách vysadené. Zo stromov ale máme nielen bezprostredný ošoh, nakoľko môžeme ovocie upotrebiť, lež aj prostredný ošoh jejich je neoceniteľný. Dokázaná vec je, že tam kde stromovie vyrúbali, nastúpily veľmi neprajné podnebné pomery natoľko, že sa musel vidiek znovu stromovím vysadiť.

Veľmi mnoho vidiekov v Banáte tomu má čo ďakovať svoju mimoriadnu úrodnosť, lebo niekoľko obyvateľom napadla tá myšlienka, že pri každej zriedkavejšej slávnosti zasadil každý jedon ovocný strom na roli. Neskoršie na doliehanie horlivých učiteľov začali aj cesty vysádzať ovocnými stromami.

A obyvatelia Banátu nerobili iné, než že nasledovali príklad občanov Spojených štátov v Amerike, asice nasledovali príklad jejich, bez toho aby o tam boli mali tušenie. V Amerike totižto spozorovali, že následkom nesmierneho pustošenia lesov, niektoré vidieky staly sa celkom pustými. Aby nehode odpomohli, americkanski obyvatelia zakladali spolky, ktorých členovia sa zaviazali, že ročite istý počet ovocných stromov vysadia. Členovia tohoto spolku behom 20ročného účinkovania vysadili 355 millionov ovocných a lesných stromov.

Aj u nás sa tvorila v millennárnom 1896-tom roku stromy vysadzujúca spoločnosť. Členovia jej povinní sú každý rok aspoň jedon ovocný strom zasadiť. Jestli že sa spolok tento ujme aj v lude, tak to vyhráme, že o krátky čas budú jak krajinské, tak aj obecnie cesty vysadené ovocnými stromami.

Z „Néptanítók Lapja“.

BESEDNICA.

Z rozprávok múdreho Feredži Hodžu.

Malach-Chamovesh a Noemi.

V nesmiernej sláve a blesku sedel na nebeskom tróne Allah (Boh). Čistí duchovia zbožným hlasom ho oslavovali. Jeho, ktorý bol, je a bude. Lesklý jasot slnečných lúčov soslial oslepujúce svetlo na priestranné polia všehomíra a v celej svojej mohutnosti javiace sa nebe jasne sa usmievalo.

Tu dolu ale úžasná smrť vražedlne pustošila. — Allah vystrel svoju ruku na židovský národ a ten stonal, na prsách šaty driapal a popol na hlavu sypal.

Ľud izraelský zabudol na Adonája a bol trestaný. Konečne zdalo sa byť Pánu dost pretrpenej pokuty a povolal k sebe vraždiaceho anjela smrti. A prestal strašný trest.

„Skry svoj plamenný meč a netrestei ľud, trestať a pokutovať som ich chcel, lež nie znivočiť. Príď a nech odpočinie od môjho hnevu tvoja trestná ruka!“

A Malach-Chamovesh, anjel smrti, navrátil sa k tomu, ktorý ho poslal; odpočinul po tej hroznej práci, izraeliti ale priniesli poďakujúce obete, že sa od nich odvrátil čas trpkosti.

„Večítý, dovoľ, aby navštívil zem; dovoľ mi čo len na deň vziať na seba ľudskú postavu; nech poznám bližšie ten ľud, ktorý si ty trestal!“ prosil anjel smrti.

„Nevieš, čo žiadaš, avšak nech je tak; id' a odpočiň!“ hovoril Adonáj...

Malach-Chamovesh prevzal teda na seba podobu jedneho mohutného chlapa a sostúpil na zem a začal svoju jednodňovú púť.

Dobre mu padlo vedieť, že on, duch pustošenia bytnosti, od jehož dychu život vädne, teraz jako človek zblízka vidí tých, ktorých možno že onedlho vzduchom zhytutia obtočí.

Tešil sa vo všetkom tom, čo je protivou jeho podstaty. Vo skvejúcich lúčoch, vo speve vtákov, v zelenej tráve, v úsmeve ľudí, v mámore bozku.

Ako išiel cez jeden les, povstane víchor a takou silou sknúť, že je nútený do diery jedného starého stromu utiahnuť sa. V tom okamihu jeden oslepujúci blesk strašnou silou zrazil pri ňom stojací storočný obrovský strom a strašný treskot stromu celkom ho omámil. Sotva že sa do skrýše utiahol, zatriasla sa i zem, tak, že Malach-Chamovesch splašeno bežal von z hory na rovné pole. Blesky sa krížovali, hrom rachotil, tok vôd hučal a zem sa otriasala a hýbala.

Zúfalý cestovník konečne ustatý svalil sa na jednu kamennú hrobku, pri spadnutí zkrvavil sa o ostré kamene a vo svojej bolasti ztratil sebavedomie.

Víchor ale ďalej zúril s prestať nechtiacou ukrutnosťou a hrôzou.

Tam ležal, bližší k smrti než k životu. Búrka už pomínula a tade išla tmavooká Noémi, tešiaca sa ľubeznému spevu vtákov.

S úžasom strnula, keď uvidela na smrť bledú tvár Malach-Hamovescha, avšak prevládala svoj strach a k nemu išla, vodou smyla krvavé jeho údery, čerstvú, čistú sta kryštál vodu nakapkala mu do úst, budila ho, až konečne k sebe prišiel.

„Kto si ty, milá devo, že mi pomáhaš?“

Mal zvláštny hlas.

„Ja som Noémi, dcéra starého Nátana, tu bývame neďaleko. Poď, moja matka zná silu bylín, tá ti pomôže!“

„Bárs by si ma nevolala, bárs by si ma nebola videla!“

„Hádam si dajaký veľký hriešnik?“

„Kto mne spomôže a zachráni ma pred zhytutím, ten len koniec svojich dní a tónu ta, kde svetlo bolo, bližšie privádza.“

„Nuž ale kto si ty?“

„Som z radu tých, ktorý Večitého z tvári do tvári vidia a jeho zbožnujú.“

„Veď vtedy si dobrým človekom, doista prorokom. Zavolám otca, ten ti pomôže k nám dôjsť, alebo možno i ja by som ti pomôcť mohla?“

Prišiel k povedomiu a oprúc sa o plecía Noémi, vošiel do Nátanovho domu a tam opatrovanie, pohostinstvo požíval ten hrozný anjel Malach-Chamovesch.

Noému otec pochválil. Dobré dieťa si, dcéra moja, že si toho chudáka sem doviedla; Večítý ti to zaznačí. Chudobný som, ale mu len dajako spomôžeme.“

Keby bol vedel, koho zachránil pred smrťou!

Liečivé rastliny dobrého starca Thámára divy robily, za malý čas boľast prestala, iba slabosť ešte zostala.

Rodina sedela spolu a s ňou Malach-Chamovesch. Za čas boli tichí, potom Nátan vyšiel do zahrady veci usporiadať, matka ale ticho zadriemala.

Ozval sa — skoro šeptom — Malach Chamovesch, s nekonečnou útlou oči na Noému.

„Lutovala si ma, však, preto si ma medzi živých nazpät povolala?“

„Mala som sústrasť k tebe, ako i ku každému, kto trpí.“

„Nebála si sa ma, veď si na mne tvár smrti videla?“

„Nechcela som aby si zomrel.“

„Prečo si teda chcela aby žil?“

Noémi sa začervenal na peknom čele a neodpovedala.

„Chceš-li, aby i ďalej žil, životu a tebe sa tešil?“

„Nepýtaj sa cudzinče, lebo tvoje slová ma boľia.“

„Pravda — cudzinec. Avšak nevedz kto som, lebo by si ma nenávidela.“

„Keď by som ta i nenávidela, predsa som k tebe dobrou buď si ktokofvek.“

„A keby som ta so sebou odniesol do jednej rozkošnej vlasti, kde sa lúče slnka večito usmievajú, kde len ľubiť vedia, ponevác nenávisť dávno zanechali, — keby som ti povedal, Neémi (útlou sa dotknul ruky devinej) — keby som ti to povedal, zanechaj tu otca, matku, rodnú zem, a poď so mnou ta, kde je blaženosť večitá, ži tam so mnou a menuj ma svojim, — išla by si i ta?“

Noémi pozrela na neho a z jej slzavých očí posmeľujúci lúč sa skvel na pýtajúceho sa a od citu otriasajúcim sa hlasom takto hovorila:

„S tebou idem!“

Vstali od stola, tam vonku bola už noc. V domových dverách zastali a obdivovali hviezdy, do očí si pozreli, v týchže skvejúci sa lesk bol najskvostnejším vyznaním lásky.

„Noémi!“ volal otec zo zahrady.

„Otec ta volá, tedy lúčme sa!“

„Do videnia!“

Cudzinec so svätým oduševnením božkal okraj zásterky devinej.

„Noémi!“ volal otec hlasnejšie.

„Idem, otče. Boh s tebou“ a zmizla medzi stromovými zahradami.

Malach-Chamovesch s trasúcim sa srdcom oprel sa o dvere, vonku ale v skvostnom jasote sa skvela hviezdnatá noc.

I Malach-Chamovesch išiel na lúžko a v sladkom sne zaspal. Telo mu odpočívalo, lež v ňom sídliači mohutný duch sa ozval, tým hlasom, jakí smrteľní nezvykli počuť; rty jeho sa rozprávať zdajú, avšak ucho nečuje slová. Hovoril k Allahovi:

„Večítý, ktorý si ma stvoril, vyslyš hlas tvojho sluhu! Ty si vedel, čo činíš! Stal som sa človekom na deň a už som trpel. Teraz ma ale duša boľí, a táto boľast je tak sladká. V tvojej prítomnosti som tejto sladkosti necítil. U teba je veľký blesk, lež žiadna ľudská radosť, tu zas menej blesku, lež viac strastí-slastí. Dovoľ mi, aby tu zostal, nevolaj ma k sebe, zriekam sa všetkého, len nech človekom zostanem a ľúbim!“

„Duchu! Tvoj čas onedlho pominie — hovoril Adonaj — a ku mne sa vrátiť musíš. Tvoja ľubosť je boľast, tvoj sladký hlas jed, tvoj božk záhuba, tvoje slovo smrť. Ty nesmieš ľubiť, božkávať, nie objímať, lež dusiť, nesmieš hovoriť, iba konať veľkú prácu zkazy. Duchu, navráť sa!“

„Večítý! Tvoje slová sú tvrdé, lež pravdivé. Čo hovoríš, na to si ma stvoril. Ty rozkazuješ, a ja poslúcham. Ty voláš, a ja idem. Z teba pochádzam, v tebe a skrz teba žijem. Avšak jednu prosbu mi splni, lebo povstanem proti tebe a všetkému, čo na sebe tvoje meno nosí.“

„Duchu, výhoda sluhu je, že sa môže vzpriet. Mohol by ta rozmlažiť jako škodlivého červíka, avšak to neurobím. Hovor, čo si žiadaš.“

„Daj mi Noému, dovoľ mi, aby ju sebou vzal, a k tvojím nohám plaziac sa, rozmlaždi ma; oh rozmlaždi ma, len Noému mi preč nevezmi; trestaj ma strašne.“

lež mi ľubiť dovoľ! Veď i ty vieš, čo je láska, lebo by si ináč večitú krásu sveta nebol stvoril.“

„Blázon! Či mám dieťa rodičom odobrať, aby si ho ty ľubiť mohol?! Ale nechže je. Medzi mojich anjelov dones Noému, bude ona ozdobným kvetom vo venci mojich milých. Vezmi ju od kvetov so slnečných polí, so zeme jej otca, zpod jasného neba. Vezmi ju a ja ju prijmem za dieťa. Duch smrti vždy vraždí a tresce, lež raz z lásky, raz zase z nenávisťi, inokedy s prozreteľnosti, čo ľudská bytnosť poňať nemôže, len plače a bozkáva rov, pod ktorým tichý človek odpočíva. Vraždiť a trestať budeš i napozatým, — lež i z lásky. Aby si ty precítil, čo to značí: z lásky vraždí a trestať, — nauč sa ľubiť. Noémi je tvojou.“

Malach-Chamovesh vtedy vo sne hlasito vykřikol. Bol človekom. Nátan tam pri ňom bdel a takto hovoril: „Ťobohý nemocný! Máš boľasť alebo ťa zlý sen trápi?“

„Mal som videnie, mal som zimnicu; — som slabý, unavený!“

„Tvoje rty sa stále hýbaly, ťa by si bol hovoril, lež reči som nepočul!“

„Prešlo. Nechaj ma v pokoji!“

Už sa rozvidnievalo.

„Odpočiň si ešte jednu-dve hodiny, sen pred svi-
tom dobre padne. Odpočiň si!“ Otec sa vtedy vzdialil.

*

Malach-Chamovesh vzal na seba podobu mohutného ducha.

Čas mu vypršal. Vyhľadal Noému a rty spiacej devy potichu pobozkal. Hlas sa neozval.

Nezobudila sa, len sa usmievala v svojom sne.

Tvár Malach-Chamovेशa žiarila sa od nadzemského lesku a bozkal obidve oči devine. Tie sa otvorily.

Nezobudila sa, len slabo povzdychla.

Malach-Chamovesh tedy tam pred ňou stál, jako pred Adanájom a bozkal to srdce, čo zaňho bilo. Deva zbladla a jako by bola i ďalej spala, ticho ležala.

Vtedy Malach-Chamovesh obkľúčený nebeským leskom ticho objal spiacu devu, vystrel svoje mohutné krídla a odletel s ňou bez zbadania, vždy výš a výš ťa rýchly víchor, kým nezostal tak malým, že sa zdal byť jedným skvúcim bodom.

Ľudia videli rýchlo vzniklé a zhaslé svetlo, hovorili: hviezdy padajú! Malach-Chamovesh ale s Noémou ťa myšlienka rýchlo vrátil sa hore ku Pánovi.

Keď skvostne vychodiace slnko do domu zažiarilo, prvé lúče zoslalo na jedného spiaceho anjela, pri jehož nohách tam lkali dvaja starí ľudia.

Vonku príroda svätila slávnostný deň po víchre a a tu dnuká ticho, — pokoj, — nemé ústa a zlomené srdca.

*

Takto dokonil svoju rozprávku múdry Ferudži Hodža, ktorému biela brada po pás visela a jehož dni ťa ťa Allah i na ďalej predži.

Hlboko dojatí načúvali müezzini, ulema a jeden effendi. Za dakoľko minút bolo ticho. Müezzini vážno hľadeli svoju lesklú bradu, v ruke ulemovej vyhasla voňavá fajka a effendi rozčuleno sa ihral s okrajom koberca.

Ali, čierny sluha, tak stál pri dverách, ťa skamenelý.

Konečne sa ozval mudrc Ferudži Hodža:

— Či Noémi dobre činila, keď Smrť životu zpät prinavrátila?

— Veru nie — hovoril effendi — tam ju bolo treba nechať a dovoliť, aby zhylnula.

— Vtedy by sme my jakživ neboli odpočívali pod tónou ružových stromov a nikdy by sme sa neboli tešili v zábavách... Keď Smrť zomre, vtedy sa sám život zatají. Ale či by prišlo usmievavé jaro, keby ho nepredišla krutá zima a či zo smrti nový život nevzkrsne? Ty chceš dlho žiť? Dobre, lež keď sa počet rokov nad tvojou hlavou zmnoží a keď budeš mizernejším od toho najostatnejšieho červa, či by si si nežiadal — vrátiť sa ťa, kde ťa otcovia čakajú aby si si tam odpočinul?! Koho Smrť ľubi, toho i so sebou vezme. Vezme ho do vlasti, kde sa i my navrátíme, drahý môj effendi! Lež nezniči ho!

— Uznám, že je Smrť zavše dobrodincom, lež čo mám z toho, keď sa mi ľudské povedomie ztratí a nemôžem so sebou niesť ten sladký pocit, že som už žil a že môj budúci život je len pokračovaním terajšieho života!

Súhlasné mrmlanie prijalo jeho slová.

— Lež čo ty o tom vieš, že si už žil?

— Nič.

— Hľa, teraz si a nevieš, že si bol; ako to žiadať môžeš, aby si niekedy „tam“ zvedel, že si „tu“ bol?

— Máš pravdu, lež ti nie veľmi rozumiem.

— Keď Smrť žije, i Život žije, jedna pomáha druhému. Nech prestane jedna, svet sa rozpadne.

— Dľa tohto sa tedy Smrť a Život doplňujú, však tak, múdry Hodža?

— Po dobrej ceste chodíš. Smrť je len priemena a práve taká forma žitia, akou my Život menujeme. Život nám je len dotedy milým, pokým máme cieľ.

— Lež čože za cieľ môže mať jeden ťobohý, mizerný hladujúci žobrák?

— Ten, aby žil. Žiť je povinnosťou, čo i len jeden okamih trvá život.

— Ale veď by mu lepšie bolo zomreť!

— I vtedy má jeho žiť ot cieľ: zomreť a íť k tomu, ktorý ho sem na túto zem poslal. Keby sa Smrť ale omeškala, on sám by ho k sebe povolal.

— Takýmto činom je hádam Smrť ešte i dobroditeľkou?

— Pravdaže, ponevác bližšie ťa privedie ťa, kam sa konečne i sám žiadať budeš. Uver mi, Smrť je len dotedy človeku strašná, dokedy sa myšlienka rozlúčenia s vierou zpätuvidenia nespojí.

— Teda Smrť nesmie zomreť?

— Nie, ponevác keď zomre, vtedy zomre i sám Život a celý všehomír.

— Ťažké nauky, ale pravdivé.

— Keď ťa okamih dôjde, že ťa Allah k sebe povolá, a pošle k tebe svojho posla, tak rozmýšľaj jako listnatý strom v jaseňi, keď ponadeň zvestovateľ zimy, studený vetor, preveje:

— Hľa složím so seba ožklé listie a moje kvety idú si odpočinúť, odpočinem si; lež pokiaľ bude nad mojimi suchými konármi zimný víchor bučať, budem o jare snívať, a keď zase dôjde slávný lúč slnka, zase ožijem a zavijem sa do kvetín a kolo mňa bude tisíce včiel sladkú pieseň zvučať.

Ty si ale pomysli, že i ty opustiš na starobu kvety svojej mladosti a nad tvojím prachom preletí vetor Smrti; lež keď zase vyjde slnce lásky Allahovej, ty zase budeš živý „tam“. Lež len tak, jestli „tuto“ nie“.

— No a Thámár a Nátan?

— I oni sa ťa žiadať budú, kde je Noémi. Či sa ťa tedy Smrti bojíš?

— Nevolám ju; lež keď dôjde, spokojne si odpočinem. Tvoje slová, múdry Hodža, vytrhaly i ostatné trné obavy pred smrťou z mojego srdca.

Večité tubytie nenie pre zemského smrteľníka, a keď i príroda každý okamih zomre, aby v tej istej chvíli z mŕtvych vstala: ja uereptám a Allah je so mnou a jeho veľká sila.

„Či tedy Noemi dobre učinila?“ pýtal sa povzneseným hlasom Hodža.

„Veru i ja to hovorím!“ odpovedal vážne opýtaný.

Trija mužovia vstali z pohovky a do vážnych myšlienok pohružení, kráčali bore-dolu.

V izbe bolo už pološero. V tomto okamihu lúče zapadajúceho slnka osvietily rozprávajúcich sa a jeden lúč padol práve na tvár sediaceho mudrca Ferudža Hodžu. Taký bol sta dajaký svätý. Zadíveno hľadeli naňho.

Pri dverách ale ešte vždy tam stál nepohnuto starý čierny sluha Ali, ako dajaká kamenná socha.

Jeho veličenstvo v Budapešti. Jeho veličenstvo kráľ príde do Budapešte dňa 9. t. m. kde zaháji účinkovanie delegácií trónnou rečou.

Jubiläum saského kráľa. Albert kráľ saský svätil dňa 23. t. m. svoje 70. narodeniny a 25ročné jubiläum svojho panovania. Na jubilejné slávnosti, ktoré sa okázalým spôsobom odbavovali v Dražďanoch, každá dynastia poslala zastupiteľa. Do Dražďan prišli osobne vísňovať starému kráľovi náš panovník Franc Jozef a nemecký cisár Vilhelm. V kraľovskom paláci bola hostina, v divadle slávnostné predstavenia a veľká vojenská paráda.

Kráľ v Kissingene. Jeho veličenstvo kráľ z Dražďan odcestoval do Kissingenu, kde navštívil kraľovnú Alžbetu. Kráľ za tri dni pobavil sa v Kissingene.

Dobročinnosť jedného biskupa. Obyvateľstvo Vörösmarthu (baraňanská stolica), následkom pustošenia floktery v tamojších vinohradoch upadlo do veľkej biedy. Päťkostolský biskup Samuel Hettyey teraz daroval chudobnejším majiteľom vinohradov v tejto obci 8000 amerických viničov a okrem toho dal rozdať medzi biednym ľudom väčší obnos peňazí.

Vyznačenie. Jeho veličenstvo kráľ udelil Vilhelmovi Michačlisovi pensionovanému správcovi prešporského evanjelického lyceuma za uznanie jeho zásluh na poli výučby a verejných záležitostí rytiersky kríž rádu Franca Jozefa.

Minister vnútra na poľovačke. Minister vnútra Desider Perezel pomínulý týždeň za niekoľko dní bavil sa v Liptove, kde za niekoľko dní poľoval okolo Štrbského plesa na tetrovov (bluchaňov). Po poľovačke prišiel minister do Lípt. Sv. Mikuláša, kde u hl. župana Kürthyho obedoval. Po obede úradníci boli na poklone u ministra, ktorý ešte v ten deň odcestoval z Mikuláša do hlavného mesta.

Nové poštové marky. Ako známo, s povinným rátaním na koruny a haliere zavedú sa i nové poštové známky (marky), ktorých kresba bude odchylna od doterajších poštových známok; cenu mariek nebudú označovať krajeiare, lež haliere, poľažne koruny. Minister kupectva na kresbu nových poštových známok už vypísal súbeh a došlo 166 kresieb, z ktorých tri byly odmenené. Jednu z tých kresieb vyvolil minister za vzorku budúcich poštových známok.

Kráľ vo Spiši. Tohoročné veľké manévry majú sa odbývať v spišskej stolici a šéf generálneho štábu barón Beck už aj prezeral ku manévrom potrebné priestory. Na týchto manévroch bude dozerat i jeho veličenstvo kráľ, ktorý dľa doterajších poriadkov dňa 10. septembra príde do Levoče, kde bude stán hlavného veliteľstva. Jeho veličenstvo s arcikniežatom Francom Ferdinandom bude bývať na stoličnom dome. Pre ostatné vysoké osobnosti a generálny štáb už vyznačili príhodné byty. Aj viac školských budov zariadia cieľom ubytovania vojenských hostov. Jednu časť officierstva ubytujú v Spišskom Görgöve a v Spišskom Podbradí.

Birmovka v Budapešti. V Budapešti koncom mája prisluhovať bude knieža primas Vaszary sviatosť birmovania. Birmovka začne sa 29. mája v chráme vnútorného mesta. — V hlavnom meste každoročne birmovať sa dá niekoľko tisíc veriacich.

Nové štátne školy v békešskej stolici. Minister výučby Wlassics v Békešskej postaví 22 nových štátnych škôl. Na Čabe štátna hospodárska škola otvorí sa už v mesiaci septembri; pre túto tak potrebnú školu postaví mesto budovu. — V Orosháze práve vyjednáva sa o prevzatí ôsmych evanjelických cirkevných škôl.

Opátstvo sv. Pravice. Po Pravici sv. Štefana kráľa nazvané opátstvo je od smrti biskupa Latinovicsa uprázdnené. Ako teraz počut toto opátstvo zaplnia a za opáta vymenujú baróna Artura Gudenusa, dvorného kňaza primasovho.

Krst novej lode. V starobudínskej fabrike na stavanie lodí zhotovili novú loď pre Dunajskú paroplavebnú spoločnosť a k počte ministra kupectva baróna Ernešta Dániela nazvali ju „Dániel“-om. Krstnou matkou novej lodi bola manželka baróna Dániela, ktorá v prítomnosti svojho manžela a úradníctva fabriky a spoločnosti dľa starého lodníckeho obyčaja pokrtila loď na meno „Dániel.“ — Nová loď bude udržovať premávku okolo Železnej brány.

Honvédske plukovník u boku arcikn. Franca Ferdinanda. Jeho veličenstvo kráľ najbližšie vymenuje Eugena Horvátha veliteľa 1. honvédskeho pešieho pluku ku boku arcikn. Franca Ferdinanda tým cieľom, aby nádejného dediča trónu oboznámil s pomermi uh. kr. honvédstva. Horváth je jedon z najlepších vojanských spisovateľov, ktorého knihy sa i všeobecne užívajú vo vysokých vojaenských školách.

Pestovanie lanu v trenčianskej stolici. Gazdovský spolok stolice trenčianskej zadal prosbu na ministra orby Darányiho, aby poskytnul štátnu podporu ku pestovaniu lanu v Hornej Trenčianskej, menovite v okrese čačanskom a kysucko-novo-mestskom. V menovaných okresoch totižto lan sa veľmi dobre darí, a keď roľníci vidieť budú, že majú z pestovania lanu pekný dôchodok, prichytia sa k tomu s lepšou chuťou. Menovaný gazdovský spolok žiada krom poučenia ľudu o rozumnom pestovaní lanu zvláštne aj to, aby na niektorom mieste v kysuckej doline sám štát sa postaral o skupovanie lanu. Minister tieto dni vyslal na Kysuce odborníka Ludv. Fűredyho, aby záležitosť dôkladne preskúmal a potrebné návrhy podal ministromi.

Kamaráti zlodejí. Jozef Mičík tesár z Opatovej (trenč. st.) spriatelil sa nedávno s jedným Moravčanom, a tento nahovoril Mičíka, aby šiel s ním do Moravy. Tu dvaja kompani v obci Šumice počas bohoslužieb v Kytnú nedeľu vlámali sa do fary, a tam pokradli všetko, čo ľahkým spôsobom odniesť mohli, v cene asi 220 zl. Zlodejí sa potom rozišli ale žandári chytili v Drietome Mičíka a jeho kamaráta ešte na Morave.

Kňaz pred porotou. Anton Missouth býv. rim. kat. kaplán v Domadáci a teraz kňaz v Radvani (zvol. st.) napísal do „Kreštana“ ostrý článok proti Jozefovi Kopernickému matrikárovi v N. Bani a predstavenstvu obce, že o 150 zl. oškodilo obyvateľov. Pisateľ tvrdil v článku, že matrikár grobiani stránkam a derie ich „do tridsiatej kože“ lebo žiada od nich väčšie taksy, ako je to zákonom dovolené. Budapeštianska porota pojednávala túto pravotu, pri ktorej vypočuli desiatich svedkov, ponevác ale títo pod prísahou svedčili, že tvrdenia článku nemajú žiadneho základu, porotci vyhlásili Missoutha za vinného. Následkom toho tlačový súd odsúdil ho pre nrazenie na cti a osočovanie na zaplatenie 400 zlatých pokuty a 165 zl. pravotných útrat.

Zase nešťastie pri stavbe. Trestuhodná ľahkomyselnosť pri stavbách v hlavnom meste zase zapríčinila nešťastie. Na vonkajšej vacovskej ceste srútila sa stena jedného práve stavaného domu, lebo bola stavaná tak slabo, že nevládala udržať naklonenie sa steny jednej susednej fabriky. Nešťastie stalo sa práve vtedy, keď robotníci pracovali. Ruky sborenej steny zasypaly osemnásť robotníkov. Zavolaní hasičia a zachránení robotníci po ťažkej, hodinu trvajúcej práci vytiahli zpod sborenín všetkých 18 nešťastníkov, z ktorých štyria už boli mŕtví, ostatní štrnásť však dolámaní a dokrvavení. Obete hrozného nešťastia sú: Anna Mandlík, 20ročná nedennička z Detvy, Martin Deninder 30ročný murár, Ján Hlaváč 29ročný murár a otec dvoch detí, zo Žadoviec a vdova Maria Vrienek, matka päť detí. Títo všetci prv než ich vytiahli zpod rumov zomreli. Z ostatných najťažšie ranených Franc Simonberger murár, zomrel v nemocnici a Dorotta Vojtech nádenička, Katarína Vorček nádenička a Erich Simon murár ešte zápasia so životom a smrťou. Príčina nešťastia vŕží pravdepodobne v slabých základoch novej stavby. — Vrchnosť zaviedla prísne vyšetrovania a paliera Fortelku polícia chytila, lebo je v podozrení, že sa nešťastie stalo následkom jeho ľahkomyselnosti.

Nešťastie. Železničný zamestnanec Ján Balšianka, ktorý sa so svojimi kamarátmi viezol na dresíne zo Sučian na Vrútky, prišiel o život. Asiže oproti dresíne šiel vlak, jeho kamaráti soskočili ale Balšianka dostal sa pod kolesá rušňa, ktoré ho roztrhaly.

Nové ženské zamestnanie. Na každé odvetvie zamestnania, ktorým sa dosavád výlučne zamestnávali mužskí, oddávajú sa teraz ženské. Máme už teraz ženských lekárov, advokátov, ba i bankovních úradníkov atď.; ale žeby ženská bola vstúpila do služby za kočiša, na to ešte nebolo prípadu. Ako z Londýna píšú, tam sa emancipácia žien už i v tejto forme dostavila. A síce jedna mladá slečna, ktorú pre jej krásu a veľkú schopnosť v hudbe všeobecne poznajú, rozhodla, že sostúpi s dráhy učiteľky hudby a na baku fiakra bude pokračovať v novom povolaní, ktoré sa jej sľubuje byť o mnoho výnosnejšie ako vyučovanie hudby na klavíre, ponevác teraz poprední galieri londýnski upotrebuujú o prečot fiaker slečny, a že jej za to dobre platia a ešte väčšie „priepitné“ dávajú, to sa, keď vezmeme do ohľadu krásu „ kočiša“, samo sebou rozumie. Vtipná Angličanka zmenila svoju dráhu pravdepodobne z vypočítavosti na dobrý ošoh. Dakto sa jej opýtal, či je nie v svojom novom postavení vystavená istým bezočivým poznámkam zo strany mladých ľudí, načo mladá Angličanka odpovedala: Práve oprotivne. Pokým som bola učiteľkou hudby, stále som bola vystavená nemravným urážkam. Teraz ale, keď som kočišom, mám aspoň proti takým bezočivcom zbraň — bič!

Drahota zbožia. Sotva kedy bolo zbožie tak drahé na burse v Budapešti jako dňa 27. t. m. Asiže v tento deň platili za hotovú pšenicu 15 zl. 50 krov za metrický cent. Toto zdraženie pšenice zapríčinila španielsko-americká vojna a to, že prívoz zbožia zo zamorských krajov, ako na pr. z Austrálie, kde teraz bola žatva, vystal, lebo Americké Spojené štáty všetko zbožie skupujú pre svoje vojsko.

Nebezpečný zlodej. Nebezpečného zlodeja chytila hlavnomestská polícia v osobe J. Diškoviča nádeníka z Oravy. Tento 17ročný lapaj jednej noci povytahoval z lešenia novej stavby v Jozefovej ulici päťdesiatšesť kramlí, ktoré potom za pár groší predal, aby mal na tú besnú pálenku. Na šťastie robotníci prv než rano vyšli na lešenie krádež zbadali a i vystopovali zlodeja, ktorého potom oddali policii. Jestli nezbadajú, že zlodej kramle povytahoval, tak mohlo stať sa to najväčšie nešťastie, lebo lešenie bolo by sa srútilo.

Zdanlive mŕtvá. V Józseffalve (krassó-szörényiska stol.) jedna mladá deva, menom Anna Schubert omdlela, tak že domáci mysleli, že je už mŕtvá. Rodičia ktorých poslali z blízkej obce na pohrab, ronili horké slzy nad mŕtvolou, keď zrazu domnelá mŕtvá otvorila oči, sadla si v rakvi a na podiv celej plačúcej rodiny a pokrevných počala hovoriť. Jej príbuzní mysleli, že mladú Anku budú môcť zachrániť životu, ale chorá deva následkom hrozného rozčulenia o niekoľko dní zomrela.

Kráľovo príslovie. Nemecká spisovateľka Otilia Gnpert-Schober zostavuje album z prísloví popredných ľudí a zadala raz prosbu ku Jeho Veličenstvu, aby obohatil album svojím rukopisom. Kabinetná kancelária sdělila, že kráľ prosbu splnil. K listu bolo pripojené nasledovné príslovie v nemeckom rukopise Jeho Veličenstva: „Požaduj od seba a od druhých správne plnenie povinnosti, ale nebuď prísny v posudzovaní slabostí iných. Franc Jozef, vl. r.“

Aluminiové ucho. Píše sa z Londýna: Veľký je počet ľudí so sklenenými očami, kaučukovými nohami, kôstenými zuby atď. Rad podobných rozmnožil sa človekom s aluminiovým ušom. Je 63ročný a bol v apríli 1893 dopravený do birminghamskej nemocnice, ponevác mu bolo porušené ľavé ucho jakýmsi novotvarom. Chirurg chorobnú časť ucha mu odrezal a dľa voskového otisku zdravého ucha pravého zhotovené mu bolo z alumina a kaučuku nové ucho, ktorému bola dodaná farva pleti. Za spojitko slúžil tmel rozpustený v čistom alkoholi. Človek ten slyší teraz na obe uši, jako prv a treba mu z opatrnosti v noci len líhať na pravej strane, aby si nové ucho neodlomil. Rozdiel medzi prirodzeným a umelým ušom nenie pozorovať.

KU OBRÁZKU.

Odpočinok.

Mohli by sme začať i s pesničkou: „Žalo dievča, žalo trávu“... Ale načo... Veď pri pohľade na obrázok každému napadnú spevy, ktoré naše devy počas svojich prác popevujú na poli. I naše Marienka kosákom našla si trávy, batoh poviazala, ale či i na šuhajka zavolala, aby jej s druhej strany prišiel pomôcť zdvihnúť nošu trávy, to radšej zamlčíme. Ale sotva ten šuhajko tam bol, lebo je ustatá, odpočívá si, položiac nošu o obradu cesty, a predtým nikdy nezvykla ustať, keď mala pomoc. No ale pre to nič, veď on zase príde a Marienke nielen že pomôže nošu zdvihnúť, ale ju ušetrí aj od

práce s kosákom, lebo jej nakosí trávy kosou. A potom si Marienka oddychovať nebude, ale rýchle sbehne do dediny, aby sa mohla pochváliť kamarátkam že jej Janko susedovie pomáhal nakosiť trávy.

ODKAZY REDAKCIE.

Pánu dopisovateľovi z Bukoviny. Kto pravdu hovorí, ten sa predovšetkým nehanbí a nebojí povedať svoje poctivé meno. Čo v dopise stálo, to môže byť

pravda, ale aj nepravda, a keď je obsah nepravdivý, kto stojí dobre zaň? My nie, lebo my patričnú osobu neznáme a aj príďaleko sme, aby sme sa mohli presvedčiť o pravdivosti udaných vecí. Keď tedy chcete, aby sme dopis uverejnili, ráčte nám tedy sdeliť vaše poctivé meno, aby sme vedeli prípadne koho na zodpovednosť ťahať.

Ostatne viackrát sme už písali, že bezmenné dopisy neuverejňujeme, škoda tedy času a papiera.

Prosíme pozor dať.

V Uhorsku veľmi je rozšírené v obchode závratníctvo a ziskuchtivosť. Od tej doby čo som s kosou „sv. Antona“, ktorej chýr rozšíril sa po celej krajine, závratníkom trochu na prsty klepol, všemožnými figlami napodobňujú ju a podvadzajú ľudí, že ich ľahký tovar je kosa „sv. Antona“, proti tomu osvedčujem sa, že v Uhorsku nedržim ani jednateľa ani podomníka. Opravdovú kosu „sv. Antona“ len u mňa možno dostať.

Ctené vidiecke obecnstvo nemôže sa zaobísť bez jedného nástroja, bez kosy. Dobrá kosa je poklad; zlá kosa je taká ostuda, ktorá ani toho nie je hodná, aby sme ju do ruky chytli. Každý to dobre vie, a predsa mnohí slepo veria týmto dotieravým odpredavačom zriedkavými ľíškovými výrazmi vychválených kôs. Toto je tá jediná kosa, ktorá doposiaľ nad všetko očakávanie úplne vyhovela žiadostiam kupovačov.

Kosa „Sv. Antona“

právne zaslúži byť menovaná kosou ľudu, ako ju na mnohých miestach menujú.

Toľkých a takých uznání pôvod je ten, že je ona trváca, ani pritvrdá, ani primáká není a podivuhodne ľahká.

Kosa je tenká, ale brdlo má mocné, šikuje sa ona do ruky obyčajného kosca; nemusí sa kováčovi poslať, aby jej zohol hrdlo, ponevác následkom tohoto obyčajne zmáknú zadná časť kosy.

Veľa gazdov následkom chybného kovania aj tú najlepšiu kosu pokazí. Pri kose «sv. Antona» nemôže sa to stať, ponevác ona už vo vykovanom a vypróbovanom stave dostane sa do ruky kosca.

Po jednom kovani aj behom viac dní dobre kosí kosa „sv. Antona“ a po jednom ostrení aj na 150 krokov sa dá s ňou dobre kosíť aj tá najtvrdšia brehová tráva.

Za každý kus dobre stojím; nezodpovedajúci premením.

Ceny kosí „Svätého Antona.“

Cena kusu:	zl.	1.—	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30	kr.
Zdĺžka centimetrov:		70	75	80	85	90	95	100.	

Amerganský kosový kameň (oslička) je veľmi zodpovedajúci tomu cieľu. Cena 25 kr., 10 kusov 2 zl. Striebornooceľová babka s kladivkom v skovadle 85 krajciarov. — Oceľové kosáky «sv. Antona» po kuse 35 kr., 10 kusov 3 zl. — Pri objednaní 5 kôs franko, pri objednaní 10 kusov jedenásty sa pričini.

Jozef Sohr v Somogy-Szille.

Kosa len vtedy je opravdová, jestli na stupni je môj ochranný znak, na tabuli ale toto sa dá čítať: Oceľová kosa «sv. Antona» Sohra.

Obrázkové cenníky zašlem zdarma. (15—4).

Budapešťianska bursa s úradným značením cien dňa 29. apríla.

Obilie	Jakoľ dia hekt.	Za 100 kilogr.		Cenné papiere		Peniaze	Tovar	Cenné papiere		Peniaze	Tovar
		od	do								
Pšenica banátska	77—81	—	—	Štátny dlh.				Prvá uhor. poisť. spol.	3750.—	3775.—	
pešťianska	77—81	15.25	15.45	Uhorská zlatá renta 4%	120.25	120.75		Pešť. uh. kupec. b.	1390.—	1395.—	
stolnobebradská	77—81	15.30	15.50	Uhorská korunová renta 4%	98.90	99.40		Pešť. prvá vlast. sporiteľňa	8100.—	8150.—	
Raž (dito)	70 72	9.70	9.75	Uhorské regálové úpisý 4½%	100.60	101.30		Šalgó-tarjánska baňa na uhlie	612.—	614.00	
Jačmeň na krm.	60—62	6.75	7.00	Uhorské premiové úpisý	160.00	161.00		Záložné listy.			
na páľku	64—64	7.00	7.50	Uhorská tiscko-segedínska požička 4%	140.00	142.00		Uhorského pozem. úverového ústavu 4½%	97.70	98.70	
na várku	64—66	—	—	Uhorská žel. požička 4½% v zl.	119.50	120.50		Uhorského úver. záložného ústavu 4½%	100.00	101.00	
Ovos	39—41	7.40	7.70	vyvážkové úpisý 4%	100.40	101.50		Uh. úver. ústavu s premiou 4%	121.00	122.00	
Kukurica	73	6.10	6.20	Spoločná požička v beľ. peniazoch 4½%	101.70	102.25		Peniaze.			
Prosno	—	4.0	4.50	Žreby.				Cisársky dukát	5.69	5.74	
Repica	—	—	—	Spolku „Jo sziv“	3.40	3.70		Dvadsat-frankovník	9.55	9.58	
Datelinové semá, luc.	—	45.—	52.—	Uhorského „Červeného kríža“	8.00	8.50		Nemecká ríšska marka	58.82	58.97	
Kukurica červené	—	22.—	31.—	Rakúskeho	20.25	21.75		Striebro	—	—	
Svínska masť pešťianska	—	64.50	65.50	Basilika	6.10	6.50					
vidiecka	—	—	—								

Kníhtlačiareň Viktora Hornyánskeho v Budapešti.